

WOJEWODA
ZACHODNIOPOMORSKI

Szczecin, 13.12.2022 r.

Znak: ZPS-3.431.12.26.2022.RK

**Pan
Wojciech Konarski
Starosta Gryfiński**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹ oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli², w dniu 4 listopada 2022 r. przeprowadzona została kontrola w trybie uproszczonym w powiecie gryfińskim. Czynności kontrolne prowadzone były w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie, wykonującym zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, mieszczącym się przy ul. Łużyckiej 91 oraz w siedzibie Starostwa Powiatowego w Gryfinie, mieszczącym się przy ul. Sprzymierzonych 4. Kontrolę na podstawie upoważnienia nr 83/2022 z 25 października 2022 r. przeprowadził zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Sylwia Buczkowska – starszy inspektor wojewódzki i Renata Karwowska - główny specjalista, osoba kierująca zespołem. Przedmiotem kontroli było zbadanie sytuacji (...), szczególnie w zakresie zapewnienia dziecku właściwej opieki. Kontrolą objęto okres od 1 marca do 4 listopada 2022 r.

akta kontroli str. 2

Ustaleń kontroli dokonano na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej kontrolowanego zagadnienia, informacji udzielonych przez zastępcę dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie Panią (...) oraz pracowników centrum, informacji przekazanej pismem z 12 października 2022 r. do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego przez dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie, działającego z upoważnienia Starosty Gryfińskiego.

Działalność powiatu gryfińskiego w zakresie objętym kontrolą oceniam pozytywnie z nieprawidłowościami³.

¹ Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.),

² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477),

³ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami i negatywna.

Określenia użyte w wystąpieniu:

centrum, pcp, organizator rodzinnej pieczy zastępczej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie

dps – Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie

zastępca dyrektora – zastępca dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie

starosta – Starosta Gryfiński

Starostą Gryfińskim jest Pan Wojciech Konarski. Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie jest Pani Bożena Stawiarska. W okresie objętym kontrolą nie było zmian na powyższych stanowiskach.

Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim wykonuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.

Oceny dokonano na podstawie szczegółowej analizy sytuacji (...) i działań podejmowanych wobec niego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.

Usunięto opis sytuacji dziecka.

Po umieszczeniu dziecka w dps, centrum nadal poszukiwało dla chłopca specjalistycznej rodziny zastępczej. Kolejne zapytanie o możliwość umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej specjalistycznej zostało wysłane do powiatowych centrów pomocy rodzinie na terenie kraju w dniach 19-20 września. Odpowiedzi były negatywne. W aktach znajdowała się notatka pracownika socjalnego z rozmowy przeprowadzonej m.in. z Regionalną Placówką Opiekuńczo-Terapeutyczną w Dębnie. W notatce był zapis „W czasie rozmowy z pracownikiem Regionalnej Placówki Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie (ul. Mickiewicza 30B, 74-400 Dębno) poinformowano, że na dzień rozmowy tj. 10.03.2022 r. nie ma możliwości przyjęcia dziecka do placówki, ponieważ czas oczekiwania to co najmniej pół roku. Nie ma też wiedzy czy znajdzie się miejsce ponieważ jest to dziecko, które nie chodzi a dzieci z takimi wadami rozwojowymi są umieszczane na parterze budynku, w którym znajduje się placówka i miejsca nie zwalniają się tam często. W obliczu wojny na Ukrainie, placówka otrzymała również informację, że w razie potrzeby będzie przyjmowała podopiecznych z tego kraju. Koszt miesięczny pobytu dziecka w danej placówce to ok. 9500 zł.”

Nie wysłano zapytania do powiatów o możliwość umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego ani do regionalnych ośrodków polityki społecznej o możliwość umieszczenia chłopca w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, w tym również w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie, która znajduje się w powiecie graniczącym z powiatem gryfińskim, co pozwoliłoby na utrzymywanie dzieciom bezpośrednich kontaktów.

Na pytania dotyczące braku poszukiwania miejsca dla chłopca w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego lub w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej Starosta Gryfiński wyjaśnił, że „Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie po złożeniu rezygnacji przez Państwa (...) (...) z pełnienia funkcji rodziny zastępczej podjęło działania w celu zabezpieczenia dziecka. Rozpoznanie środowiska wykluczyło umieszczenie dziecka w dalszej rodzinie biologicznej. W rodzinach zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie powiatu gryfińskiego nie było w tym okresie miejsca. Dziecko nie mogło zostać umieszczone w pieczy instytucjonalnej na terenie powiatu gryfińskiego – Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chojnie ze względu na swój wiek oraz niepełnosprawność. Telefonicznie uzyskano również informacje w Regionalnej Placówce Opiekuńczo-Terapeutycznej w Dębnie, że nie ma miejsca, a czas oczekiwania jest bardzo długi w związku z czym podjęto czynności dalszych poszukiwań zabezpieczenia dziecka. W momencie rozwiązania rodziny zastępczej PCPR w Gryfinie telefonicznie kontaktował się

bezpośrednio z placówką opiekuńczo-terapeutyczną w Dębnie w celu uzyskania informacji o możliwościach i warunkach przyjęcia dziecka. Ze względu na powyższe nie wystosowano zapytania do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Szczecinie”.

Sytuacja rodzinna – przemoc w rodzinie, pobyt ojca w zakładzie karnym i niewydolność opiekuńczo-wychowawcza matki oraz dysfunkcje i zaniedbania występujące u dziecka - nie wskazują na możliwość powrotu dziecka do domu rodzinnego, w związku z czym konieczne jest zastosowanie art. 32 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowiącego, że w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców sprawowana jest piecza zastępcza, którą organizuje powiat. Powiat gryfiński początkowo podjął prawidłowe działania umieszczając dziecko w rodzinie zastępczej, ale następnie przeniósł chłopca do systemu pomocy społecznej, nie wykorzystując wszystkich możliwości pozostawienia dziecka w pieczy zastępczej. Dla dzieci wymagających szczególnych oddziaływań ustawodawca przewidział zarówno specjalistyczne rodziny zastępcze jak i pieczę instytucjonalną. Zgodnie z art. 105 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, a w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne. Art. 95 ust. 2 ustawy umożliwia umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego dziecka poniżej 10 roku życia w wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan jego zdrowia.

Zgodnie z art. 109 w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej są umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Powiat wykorzystał możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, ale nie wykorzystał możliwości umieszczenia chłopca w pieczy instytucjonalnej, na co pozwalają cytowane wyżej przepisy. Ustawodawca przewiduje możliwość przeniesienia dziecka do innego systemu niż piecza zastępcza i m.in. w tym celu dokonywana jest okresowa ocena sytuacji dziecka oraz ocena zasadności jego dalszego pobytu w pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 129 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka w celu:

- 1) ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka
- 2) analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną
- 3) modyfikowania planu pomocy dziecku
- 4) monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie
- 5) oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb
- 6) oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 7) informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (...), przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

W trakcie pobytu (...) w rodzinnej pieczy zastępczej dokonana została jedna okresowa ocena sytuacji dziecka 28 czerwca 2022 r. Do udziału w posiedzeniu zostali zaproszeni: rodzina zastępcza, rodzice biologiczni, ośrodek adopcyjny, ośrodek pomocy społecznej, psycholog. Pomimo trudnej sytuacji zdrowotnej i rozwojowej dziecka do udziału w posiedzeniu nie został zaproszony pedagog ani przedstawiciel ochrony zdrowia. Zgodnie z wyjaśnieniem udzielonym przez zastępcę dyrektora „zgodnie z art. 130 ustawy (...) o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oceny sytuacji dziecka dokonano z udziałem osób wymienionych w w/w ustawie adekwatnie do jego wieku. Z uwagi na fakt, że małoletni nie podlegał obowiązkowi szkolnemu i nie uczęszczał do żadnej innej placówki edukacyjnej nie zaproszono pedagoga. Do udziału w posiedzeniu mogą być zapraszani przedstawiciele ochrony zdrowia, ale nie jest to wymogiem, w związku z powyższym przedstawiciel taki nie został zaproszony”. Nie zaproszono również przedstawiciela Policji pomimo tego, że w rodzinie występowała przemoc. Kontrolujący wskazali, że zasadnym jest zapraszanie na posiedzenia dokonujące okresowej oceny sytuacji dziecka, przedstawicieli wszystkich instytucji, które mogą mieć wiedzę na temat dziecka i rodziny, bądź też mogą mieć głos doradczy, będąc specjalistami w danej dziedzinie.

Po dokonaniu oceny pcpwr skierował do sądu następujące stanowisko „do momentu zakończenia pełnej diagnozy oraz umieszczenia (...) (...) w DPS zasadny jest dalszy pobyt chłopca w rodzinie zastępczej”. W trakcie kontroli zastępca dyrektora PCPR w Gryfinie złożyła wyjaśnienie o treści „Po złożeniu przez Państwa (...) (...) oświadczenia, iż rezygnują z funkcji rodziny zastępczej dla małoletniego (...) (...) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie podjęło działania w celu zabezpieczenia dziecka. Z rozeznania środowiska rodzinnego wynikało, że matka dziecka nie podejmuje żadnych działań w celu przejęcia opieki nad dzieckiem. Nikt z członków dalszej rodziny biologicznej nie wyraził zgody na przyjęcie dziecka. Na terenie Powiatu Gryfińskiego brak jest rodziny zastępczej specjalistycznej mogącej przyjąć dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością. W tym czasie brak było miejsc w rodzinach zastępczych zawodowych oraz brak rodzin zastępczych niezawodowych gotowych przyjąć dziecko. Wystosowano zapytania do PCPR-ów na terenie kraju z prośbą o informację o możliwości przyjęcia (...) do pieczy zastępczej, uzyskano odpowiedzi odmowne. Podczas rozmowy telefonicznej Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Dębnie poinformowała o braku wolnych miejsc i długim okresie oczekiwania na miejsce. Wobec powyższego w celu pilnego zabezpieczenia dziecka wystosowano wnioski do sądu o umieszczenie małoletniego w Domu Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie dla dzieci, młodzieży i dorosłych”.

akta kontroli str. 9-95

Z przedstawionej podczas kontroli dokumentacji jednoznacznie wynika, że wydanie przez sąd postanowienia o umieszczeniu chłopca w dps odbyło się na prośbę/wniosek dyrektora PCPR w Gryfinie.

Analiza dokumentacji wskazuje, że umieszczenie (...) w domu pomocy społecznej nie wynikało bezwzględnie z potrzeb zdrowotnych i rozwojowych dziecka, a było podyktowane koniecznością zapewnienia chłopcu opieki, o czym świadczą dalsze poszukiwania miejsca dla chłopca w specjalistycznej rodzinie zastępczej. Przeniesienie (...) z systemu pieczy zastępczej do systemu pomocy społecznej nie było podyktowane brakiem zasadności pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a jedynie brakiem możliwości zapewnienia dziecku przez powiat miejsca we właściwej formie pieczy zastępczej.

Podsumowanie ustaleń kontroli.

stwierdzone uchybień/ nieprawidłowości	przeniesienie dziecka z systemu pieczy zastępczej do systemu pomocy społecznej bez wykorzystania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w systemie pieczy
--	---

	zastępczej
przyczyny stwierdzonych uchybień/ nieprawidłowości	brak odpowiednich miejsc w pieczy zastępczej na terenie powiatu oraz brak dokonania pełnego rozeznania przez powiat możliwości umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego lub w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej
skutki stwierdzonych uchybień/ nieprawidłowości	pozbawienie dziecka opieki i wychowania jakie zapewnia system pieczy zastępczej
osoby odpowiedzialne za stwierdzone uchybienia/ nieprawidłowości	Starosta Gryfiński, dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie
uprawnienia jednostki kontrolowanej	jednostka kontrolowana może zgłosić umotywowane zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego w terminie 7 dni od daty jego otrzymania
wpis w książce kontroli	4/2022
wystąpienie otrzymują	1) Starosta Gryfiński 2) Wojewoda Zachodniopomorski

W celu podniesienia efektywności pracy powiatu gryfińskiego w zakresie pieczy zastępczej

wydaję zalecenie znaczące

wykorzystać wszystkie możliwości w celu zapewnienia (...) opieki w systemie pieczy zastępczej zgodnie z art. 32 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym skierować zapytania o możliwość umieszczenia w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych uwzględniając przy tym możliwość utrzymywania przez dziecko bezpośrednich kontaktów z rodzeństwem i innymi bliskimi dziecku osobami.

W przypadku braku zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego proszę poinformować mnie w ciągu 30 dni od daty otrzymania wystąpienia o sposobie realizacji zalecenia pokontrolnego.

Zespół inspektorów:

.....

.....

Dyrektor Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej
Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:

.....

Na oryginale właściwe podpisy.